

so tudi sedaj travniki v bereku ob banovinski cesti pod vodo. Poleti se je večkrat čulo, da se bodo napravile primerne namakalne priprave za travnike, kar bi se lahko izvedlo ob Stari in Novi Ledavi in sicer ne z velikimi stroški. Vsekakor bi bilo želeli, da bi se načrt za namakanje tudi izvedel, kar bi bilo ogromnega pomena za naše travništvo.

Turnišče. Letošnji sejmi prihajajo h koncu in s tem tudi sezona za naše čevljarске mojstre. Čevljarška obrt je pri nas že od nekdaj razvita in se opravlja poleg kmečkega gospodarstva. Letošnja jesen je bila sicer našim čevljarjem nekoliko bolj naklonjena kakor lanske in predlanske leto, vendar pa dobiček

ni velik, ker je cena čevljev zelo nizka in potreben material razmeroma drag. Veliko škodo dela zlasti čevljarjem tvrdka Bata. Precej obrtnikov je svoje obrte lanske leto odpovedalo, ker pri nas ni čevljarških mojstrov, ki bi se bavili izključno le s čevljarstvom, temveč tudi s poljedelstvom, in ker so bili davki razmeroma previsoki.

Turnišče. V sredo dne 14. novembra zvečer smo opazovali zanimiv nebeški pojav. V precejšnji oddaljenosti od meseca se je stvaril širok kolobar. Ljudje pravijo, da se taki kolobarji okrog meseca naredijo redno kot znak za vetrove.

Ob naši 25 letnici.

Fr. Tanjšek, Št. Andraž pri Vel.

Četrto stoletje. To je doba, ki prinese mnogotere spremembe tako v življenju posameznika kakor skupnosti. Če se ozremo nazaj v dobo zadnjih 25 let, vidimo, koliko se je spremenilo v tem času. Bila je to doba, ki je dala svetu povsem drugo lice: izginile so stare meje in države, na mesto njih so stopile nove. Med človeštvom so se pojavili novi nazori in nove sile, ki so popolnoma preobrazile svet. Tudi v društvenem življenju se je mnogo spremenilo; pojavila so se nova načela, nov način delovanja na prostvetnem polju.

Ko je bila v predvojni dobi narodna stiska na višku, ko je grozila nevarnost, da val nemštva in nemškutarstva preplavi celo našo deželo, se je naša mladina pod vodstvom svojih voditeljev začela združevati v obrambnih organizacijah, da zajezi pogubonosni val nemške osvajačnosti. Povsod po deželi so se začela snovati izobraževalna društva, ki so v teku let izvršila velikansko narodno-obrambno delo, čigar uspehi bodo segali v pozne rodove.

Tako je pred 25 leti želja, ustanoviti izobraževalno društvo, vzniknila tudi pri nas. Zadevo so vzeli v roke resni možje, ki so kmalu zbrali okrog sebe mladino, katera je bila vsa navdušena za to idejo. Pravila novega društva so bila predložena dne 13. oktobra 1909 v odobrenje takratnemu deželnemu namestništvu v Gradcu, ki jih je z odlokom z dne 28. oktobra istega leta potrdilo. Naša mladina se je z navdušenjem lotila dela; posamezniki so kar tekmovali v delu med seboj. Vršila so se predavanja gospodarskega, prosvetnega in narodnostnega značaja ter igre, prešinjene vse s krščanskim in slovenskim duhom, pri katerih so se naši mladi posebno radi udeleževali. Pri tem so se v nemali za slovenske svetinje: za vero očetov, za naš materni jezik, za slovensko narodnost, za naše narodne šege in običaje. Društvo si je ustanovilo lastno knjižnico, ki je bila ena prvih v okolici ter nudila članom mnogovrstnega čtiva ter tako izpodrinila šund, ki se je ljudem ponujal ter se ponuja od raznih strani.

Nastopila so leta strahote, ki tudi našemu društvu niso prizanesla. Vsi najboljši voditelji in člani so odšli na bojna polja. Poprej tako živahno društvo je sedaj samo še životarilo. Kar je še bilo ljudi doma, so imeli druge brige in skrbi; zato ni čudno, da ni nihče

imel več veselja do društvenega dela. Pa tudi to je minilo. Končala se je svetovna vojna, znašli smo se v svobodni narodni državi. Vrnili so se domov možje in fantje, toda ne vsi. Mnogi so našli v tujini svoj grob. Kar pa jih je prišlo, so se z vneto lotili dela, tako da se je društvo kmalu živahno razgibalo in je število članstva zopet naraslo do predvojne višine.

Sredi leta 1926 se je na izrednem občnem zboru sklenilo, da se društvena pravila nekoliko spremenijo. Nova pravila je bivše veliko županstvo v Mariboru z odlokom z dne 18. sept. 1926 potrdilo. Od takrat nosi društvo naziv: »Katoliško prosvetno društvo«. Delovanje prenovljenega društva se je razširilo, ojačilo in poglobilo. Zgradilo si je društveni dom, ki je bil odslej središče vsega delovanja.

Prišel je usodni 17. februar leta 1933, ko je med drugimi tudi naše društvo prejelo dekret, da se razpušča. Ali že dober mesec zatem dne 23. marca je bil ta odlok razveljavljen in društvo zopet upostavljeno. Veselje naše mladine je bilo nepopisno. Saj je dobila nazaj organizacijo, v kateri je popolnoma sama odločevala, v kateri je res z veseljem in srčnim čutom delovala.

V 25. obletnici smo. Ko gledamo nazaj v preteklost, vidimo, da more naše društvo biti ponosno na uspehe, ki jih je doseglo v dobi 25letnega delovanja. Vedno so imeli vodstvo v rokah ljudje, ki so bili prešinjani s prosvetno vneto, ki se niso ustrašili nobenih zaprek in težav, ki so krepko hodili po poti, katera vodi do uresničenja naših idej. Mnogo od njih že v miru počiva, mnogih izmed njih že čas beli njih lase, toda še vedno jih zanima delo za izobrazbo naslednikov, še vedno pazro zasledujejo delo sedanje mladine. Čast tem našim pionirjem! Mladina je ponosna na vas! V vas vidi svoje vzornike! Zato vam ob 25letnici društva prisega, da hoče zvesto hoditi po poti, ki ste jo vi

bila šele pri obtežbi 36 do 38 funtov (1 funt je pol kg). Tudi proti pritisku od znotraj je jajčna lupina izredno odporna. Pri tem poskusu so uvedli v prazno lupino skozi majhno luknjo gumijast balon, napolnili so ga od zunaj z vodo in stopnjevali pritisk čedalje bolj. Lupina je vzdržala pritisk do 5 funtov na 1 kv. cm. Proti zunanemu vodnemu pritisku je bila še odpornejša. Zdrobila se je šele pri pritisku 30 do 37 atmosfer.

Največji toplomer.

Največji svetilni toplomer sveta imajo v Parizu na Eifflovi stolpu med obema številnicama ondote ure v višini 16 m nad zem-

boj pripovedovali o ogromnem bogastvu, ki počiva pod zemljo na Cocos-otokih.

Leta 1894 so zašli slučajno nekateri dokumenti iz posesti kapitana Thompsona, nanašajoči se na bajni zaklad, v roke poveljnika Cursona Hove. Odpremil je ekspedicijo na omenjene otoke, a se je vrnila brez uspeha. Vse ostale ekspedicije, ki so še sledile, so bile zastonj.

Že po vojni se je odpeljal na Cocos-otoko angleški športnik Campbell. Pogledal je v papirje kapitana Thompsona na jahti »Aventress«. Kakor vsi njegovi predniki, tudi Campbell ni imel sreče.

Čuden je doživljal, katerega beleži Campbell nekaj mesecev za tem, ko se je bil vrnil po brezuspešnem iskanju. S potovanja na Cocos-otoko je prinesel seboj kovinast prstan in eno lopato. Ta dva predmeta je našel na otoku, ko je iskal zaklad. Najbrž sta prstan ter na pol od rje razjedena lopata z ladje »Mary Dier«, ki je bila pripeljala svoj čas peruansko zlato na otočje. Ko je pokazal Malcolm Campbell najdnino čarovnici, mu je ta takoj povedala, da sta z otoka v Oceanu in sta bila v rabi pred 100 leti ob priliki zakopavanja zaklada. Čarodejka Pollok je popisala natanko otok, čeravno se ji niti sanjalo ni, za katero zadevo gre.

Malcolma Campbella, svetovno znanega avtomobilnega dirkača, je spremljalo več let hrepenenje: odkriti zaklad na Cocos-otočju. Zagrebel se je v zemljevide ter potopisne knjige, da bi zadel na kraj, na katerem so zakopali Thompsonovi uporniki plen njihove nezvestobe napram domovini.

Že pred 50 leti so zvedeli raziskovalci o popisu, kako ter približno kje bi se naj skrival zaklad.

Admiral Palliser je oskrbel posebno ekspedicijo, ki se je ukvarjala z odkritjem. Ob tej priliki so dognali, da so bili poprej omenjeni podatki glede zakopanega zaklada čisto napačni. Pozneje so celo dokazali, da so morski roparji, da bi se zavarovali napram morebitnemu izdajstvu lastnih tovarišev, spremenili tok potoku, ki je tekel le nekaj korakov proč od mesta, prikrivajočega globoko shranjene dragocenosti.

Anglež Campbell je bil vedno prepričan, da zaklad na Cocos-otočju ni plod človeške domišljije. Cenil ga je na okroglih 12 milijonov funtov sterlingov. On sam se je že mudil na otoku s spremljevalci. Neumorno so razkopavali zemljo štiri tedne. Veliko preglavic mu je delalo skalovje, katerega je rušil ter odstranjeval s pomočjo dinamita. Po trudapolnem ter brezuspešnem delu ga je napadla mrzlica. Moral se je vrniti

začrtali, ter še z večjo vnemo delati za napredek ljudske prosvete in blaginje!

★

Vurberg. Delovna skupina FKA vprizori v nedeljo dne 25. novembra, ob treh popoldne, v župnijskem domu pretresljiv verski misterij »Theophilus«. Farije zapojejo tudi več lepih pesmi, morda še zaigrajo kak kuplet, torej pridite! Vstopnina je razmeroma nizka.

St. Andraž pri Velenju. Ponovno vabimo vse domačine in sosede, da nas sigurno posetijo v nedeljo dne 25. novembra v Društvenem domu, kjer priredi Katoliško prosvetno društvo ljudsko igro v štirih dejanjih »Vaški pov«. Pred igro poje domači pevski zbor. Vstopnina znaša: sedeži 6, stojišča 4, za deco 2 Din. Ker je snov igre zajeta iz življenja našega kmečkega ljudstva, zato naj nikdo ne zamudi priti pogledat. Torej v nedeljo na veselo svidenje! Bog živi!

Maribor. Dne 14. novembra popoldne smo izročili materi zemlji na mestnem pokopališču na Pobrežju truplo blagopokojnega gosp. Boštjana Ferka, ki je delal nad 50 let kot črkostavec in je bil zaposlen v Cirilovi tiskarni nad 43 let. Zadnja leta je užival zaslužen pokoj in je podlegel dne 12. novembra dopoldne pljučnici na svojem stanovanju. Pogreba so se udeležili poleg stanovskih tovarišev iz vseh mariborskih tiskarn še g. ravnatelj Cirilove tiskarne Fr. Hrastelj, monsignor J. Vreže, g. profesor dr. Josip Hohnjec in še več drugih odličnih gospodov iz Maribora, ki so poznali dobrega ter delavnega g. Ferka. Žalostniki mu je odpelo pevsko društvo »Grafika« in ob odprtem grobu se je poslovil od rajnega v izbranih besedah stanovski tovariš. Blagemu g. Boštjanu ostani ohranjen časten spomin med vsemi, ki so ga poznali! Naj v miru počiva!

Študenti pri Mariboru. Tam po leti se je začelo nekaj gibati pri cerkvi sv. Jožefa. In v nekaterih listih se je javilo, da se namerava popraviti zvonik. Obenem se je prosilo cenj. občinstvo, naj kolikor more prispeva in pomaga za izvršitev, ker je cerkev revna. Radovedni boste vprašali, kaj je torej s popravilom in kako se je uporabil denar, ki so ga nekateri že darovali? Hvala Bogu in blagim dobrotnikom! Zvonik je dobro in temeljito popravljen od »pete do glave« zunaj, kar se tiče zidarskih in nekaj mizarskih popravil, ki so bila najpotrebnejša. In kar je še lepše: stro-

ški so vsi kriti! S tem pa še ni končano delo. Kdorkoli pozna notranjost cerkve sv. Jožefa, kako revna je, bo rad priznal nujnost, da se popravi, osnaži. Zato se prav lepo priporoča predstojništvo cerkve vsem Jožičam in Jožefom in sploh vsem častilcem sv. Jožefa, naj nas podpirajo še nadalje v tem popravilu prihodnje leto. Gospodje duhovniki naj ne vržejo v koš, ko dobe prošnjo in položnico v korist naše cerkve. Bog plačaj! Za dobrotnike se opravi vsaki teden ena sv. maša v tukajšnji cerkvi. — Predstojništvo cerkve sv. Jožefa v Studencih pri Mariboru.

Dravograd. Dne 14. novembra je umrl nagle smrti najstarejši član tuk. gasilnega društva g. Jakob Taller v 64. letu svoje starosti. Pred par dnevi je zbolel na pljučnici. Rajni je bil od rajnega viteškega kralja Aleksandra odlikovan za zasluge pri gasilnem društvu z zlato in srebrno kolajno. Bil je dober, miren mož, da ga je vse rado imelo, kar je tudi pokazal veličasten pogreb. Moški pevski zbor mu je pod vodstvom domačega organista g. Stegerja zapel ganljivo žalostinko. Naj počiva v miru! — Nov razred šole smo dobili. Nekdaj pred 30 leti je bila šola v sedanji mežnariji; zadnja leta se je razred uporabljal za zasebno stanovanje in sedaj so zopet naredili 6. razred. Tako imamo sedaj celo hišo lepo očiščeno in napolnjeno. Še nekaj! Novi g. kaplan je organiziral šolsko petje v cerkvi, ki se prav lepo razvija. Gospod organist vneto poučuje šolarje in se obeta čez nekaj časa lep uspeh.

Sv. Pankracij-Remšnik. Poletna sezona je minila, skupni izleti so prenehali, pa lepa jesen nam da priliko, da obiščemo našo izletno točko večkrat tudi sedaj. Naš Maribor je pač

najbolj zvest Sv. Pankraciju. Šole, društva in posamezni so lepo obiskovali letos našo izletno točko, četudi je bilo letos mnogo zaprek. Naše ljudstvo pa je veselo v teh žalostnih časih, da vsaj vidi, da ni popolnoma osamljeno, kakor bolnik, ki sameva, je vesel, da koga vidi in sliši. Sedaj pa poslušajte obmejno prošnjo! Da Pankracij pride do one veljave, katere je vreden v javnosti, se pripravlja zidanje razglednega stolpa. Nekaj apna je že tam, kamenje se vozi in donaša. Prav lepo se je postavila naša šolska mladina. Kronika bode pričala stoletja potomcem, s kakim navdušenjem se dela za veljavo kraja in s tem države ob meji. Gospod šolski upravitelj je že dvakrat peljal večje šolarje tja in tudi sam pomagal nositi kamenje. Hvala in čast mu! Nanošenega kamenja je več kubičnih metrov. Naši kmetje so že dva dni vozili za roboto; tako hočejo pripomagati, ko denarja nimajo. K zadnji službi božji, ki je bila ta mesec pri Pankraciju, so tudi domačini prinesli nekaj kamenja. Tako se naproša, da vsak, ki je blage volje in to telesno zmoro, prinese kamen in tako spopolnjuje ono grmado kamenja, ki je potrebna za zidavo. Skupno delo bo uspeh imelo ter rodilo čast in ponos našega naroda in domovini!

Podova pri Račah. Nova motorna brizgalna, ki si jo je nabavila gasilna četa v Podovi s štedljivostjo in požrtvovalnostjo, bo v nedeljo dne 25. novembra slovesno blagoslovljena popoldne ob dveh. Prijatelji gasilstva vlijudno vabljene na pomoč!

Spodnja Polskava. V nedeljo dne 25. t. m. priredi kmetijsko-gospodinski tečaj v Spodnji Polskavi poučno razstavo v veliki dvorani občinske hiše. Ob tej priliki se vršijo strokovna predavanja in sicer ob 11. uri predpoldne in ob dveh popoldne. Vabijo se vse žene in dekleta, da obiščejo to razstavo. Ob treh se prične oficijelni zaključek tečaja, katerega se udeležijo starši gojenk in povabljeni predstavniki oblasti. — Ker se bo vršil od 1. decembra t. l. dalje drugi tečaj v večjih prostorih, se bo sprejelo tudi večje število deklet. Zato naj se prigrasijo še ona dekleta, ki ga nameravajo obiskovati, ker je še nekaj prostih mest. Vse prijave sprejema Marica Rajšpova v Spodnji Polskavi, ki daje tudi vsa potrebna tozadevna pojasnila.

brez zlata in draguljev. Po preteku nekaj mesecev je sklenil, da bo stikal ponovno za zakladom ob morski obali, katero je doslej le površno preiril in pregledal.

Odposlana je bila na otok ponovna ekspedicija, koje vodstvo je prevzel kanadski polkovnik Leckie. Campbell bi naj zamenjal častnika nekoliko pozneje. Baš tedaj, ko bi se naj izvršila zamenja, se je vršila na Floridi ob morski obali avtomobilska dirka, v kateri je šlo za svetovno slavo ali takozvani rekord. Campbell se ni mogel odločiti, da bi se odrekel dirki na račun ekspedicije. Bil je uverjen, da Kanadcu ne bo uspela najdba in bo itak potrebna še ena raziskovalna odprema.

Leckie in njegovi tovariši so se lotili dela z najnovejšimi tehničnimi pripomočki. Polkovnik se je pogajal več mesecev pred odhodom z vlado republike Costarica, koje last je Cocos-otočje. Slednjič se je vrhovna oblast omenjene ljudovlade vendarle odločila, da je odposlala s polkovnikom 9 vojakov, ki bi naj pazili na to, da dobi Costarica v »čaju« najdbe zasiguran je delež na dragocenostih in zlatu.

Vsa oberstova prekopavanja zemlje ter preobračanja skal so bila zastonj. Po večmesečnem raziskovanju je moral priznati, da je kopal ter

iskal zaman tam, kjer je vršil isto brezplodno delo leta 1897 admiral Palliser.

Tretje poročilo, nanašajoč se na južnoameriški zgodovinski zaklad, se glasi:

Advokat Julij Torres iz južnoameriške republike Ekvador bi naj bil našel v indijanski vasi v gorovju Andov pravični zaklad starih Inkov, ki so prebivali v dobi odkritja Južne Amerike po Špancih v današnji državi Peru. (O zgodovinskem ozadju zlatega zaklada starih Inkov nekoliko pozneje.)

Da bi bila naša ekspedicija natančno poučena, kaj je vse znanega o posebnostih ter znamenitostih, ki obdajajo samotne Cocos-otoke, je dodala zgorajnim beležkam še popis pošastnih prikazni, katere so opazovali v tamkajšnji bližini.

Parnik »Castilian« je bil 12. decembra 1857 ob 6. uri zvečer sredi Atlantike ob zapadni afriški obali in blizu otoka Sv. Helene, zadnjega bivališča velikega Napoleona. Kapitan Harington v družbi častnikov Dawisa in Huitlerja je gledal na poveljniškem mostu otok, ko se je prikazala samo 20 metrov daleč sredi morja čudna pošast. Njen vrat je bil dolg vsaj 20 m in 100 m naokrog je bila voda namah temnorjva. Z daljnogledom

ljo. Ob vznožju stolpa visi pod posebno strelsko termometer z živim srebrom v podobni črke U. En trak toplomera je ozek, drugi širok. Ozka cev je v kontaktu s posebno električno pripravo, ki prižiga niz barvnih žarnic, tako da se opazovalcu zdi, kakor da srebro v cevi vstaja in pada. Ta toplomer sveti vsako noč do ene ure jutraj.

Nekaj, kar ne vedo vsi: da ima Avstralija vkljub svoji razsežnosti prostora za največ 20 milijonov prebivalcev, ker je velik del avstralskega ozemlja neobljudljiv;

da so že stari Egipčani poznali in študirali sladkorno bolezen.